

ET SØSKENDEPAR AF HVEPSEVAAGEN
(*PERNIS APIVORUS*)

AF

P. G. LØVENGREEN

I Slutningen af Juni 1921 fødtes ved Cortina d'Ampezzo i Syd-Tyrol to Hvepsevaager, hvis Ungdom ikke blev almindelig, idet de som ganske smaa Dununger i Begyndelsen af Juli blev hentet ned fra Reden af nogle italienske Soldater (Alpinere). Reden fandtes i Skoven ved Cortina ca. 15 m oppe i en høj Gran. Den første Søndag, efter at jeg havde stiftet Bekendtskab med Soldaterne, gik fire af disse med mig ud i Skoven, og to klatrede op og fotograferede Reden, hvori der kun fandtes det ene Ben af en Fugl, vistnok en Lærke; tillige laa der en hel Del Stykker af gamle Hvepseboer. Jeg fik en af Soldaterne til at lægge sin store Alpinerhat i den ene Side af Reden, saa man let kunde bedømme dennes Størrelse.

Soldaterne havde Fuglene hos sig en Tid paa Kasernen, inden jeg kom paa Spor efter dem. Der skulde rejses et Monument over en italiensk General, som faldt ved Cortina, og Soldaterne tog

Fuglene med paa Arbejdspladsen, hvor jeg saa dem og begyndte at indlede Salgsforhandlinger med Soldaterne. Til at begynde med forlangte de en urimelig Pris, men til Slut blev vi dog enige, og jeg fik den 16. August Hvepsevaagerne hjem i Hotellets Have; her sad de hele Dagen bundne ved lange Kæder, saa de havde det ret frit i den dejlige Park, og om Natten sov de i et lukket Lysthus.

Den 14. August havde jeg mærket dem med Ringe fra det ornithologiske Institut i Salzburg, og de fik Nr. 899 og 900. Jeg kunde nu glæde mig over dem mange Timer daglig; vi blev svært gode Venner, og jeg tog en hel Række Fotografier af dem. Da jeg havde haft dem et Par Dage, maatte jeg give dem Navne og kaldte først den ene Garibaldi; men det syntes Italienerne ikke om, og jeg benævnte dem da efter et Par fra Verdenskrigen kendte Personligheder og vil benytte Forbogstaverne til Navnene i min fremtidige Omtale af dem. Nr. 899 fik Navnet L. (Ludendorff) og Nr. 900 Navnet H. (Hindenburg). H. var ældre end L., hvilket jo altid er Tilfældet med Hvepsevaagerne, som begynder at ruge, naar første Æg er lagt. Paa en Del af de tidligste Fotografier ses tydeligt, at H. har faaet fuld Fjerklædning, medens L.s Hoved endnu er helt dunklædt; denne saa i den første Tid ret pudsig ud med det laadne Hoved, men det varede ikke ret længe. H. var meget mørkere end L., som var et meget lyst Eksemplar, med næsten cremefarvet Hoved og Overkrop. L. var langt den kønneste, idet H. næsten var haleløs; L. havde nemlig, medens Fuglene endnu var hos Soldaterne, hvor de ofte længe ad Gangen sad alene i en lille Kasse, moret sig med at pille Halefjerene af H.

Jeg fodrede dem med Kød, udblødt Brød, Kartoffler, og som en ekstra Delikatesse fik de ofte Druer og Melon etc. De var i det hele taget ikke Kostforagtere og derfor meget nemme at have. Vand havde de altid, men drak saa at sige intet.

Parken laa lige ud til Alfarvej, og der var ofte mange Tilskuere, naar de blev fodrede eller jeg paa anden Maade beskæftigede mig med dem. Der var ofte livlig Diskussion om, hvad det var for Fugle, og Italienerne vilde absolut have, at det skulde være »Aquila«. Naar jeg sagde til Italienerne, at jeg vilde give Fuglene Friheden, naar jeg syntes, de var modne dertil, blev de helt vrede; de mente ikke, man kunde give saadanne »skadelige Rovfugle« Friheden; de vilde tage altfor mange Smaafugle, som

Italienerne helst vilde beholde for sig selv. Hotelværtten, hvem jeg ellers stod mig særlig godt med, blev meget ked af at høre, at han ikke kunde vedblive med at have dem i Haven; det var saa god en Reklame. Da Cortina ligger 1224 m o. H., begyndte det at blive koldt om Natten, og den 31. August besluttede jeg saa at slippe dem løs ude i Skoven i Nærheden af Reden, hvor

de for første Gang saa Dagens Lys. En Del af Hotellets Gæster fulgte saa interesseret med ud i Skoven, og den store Dag var inde.

Jeg tog Frokost med i Rygsækken for rigtig at kunne have Tid til at observere dem, og Gæsterne fortrød, at de ikke havde gjort det samme, da H. og L. ikke vidste, at de havde den gyldne Frihed og derfor blev siddende hos os, efter at de havde nydt deres Maaltid fri for Kæder etc. Jeg tog saa til Slut en af Gangen og smed dem op i Luften, og Flyvefærdigheden var der ikke noget i Vejen med, da de fik prøvet det. L. gik tilvejs i et Lærketræ og opholdt sig der hele Dagen. H. fløj ogsaa op i en Lærk og derfra til en Gran, saa ned at æde igen og langt hen i et andet Træ, hvor den blev om Natten. Det morede mig at se den Maade, hvorpaa H. kradsede op i den første Kokasse, den saa. En Musevaage oppe i Luften fik de

straks Øje paa, og de fulgte interesseret de skrigende Musevaager i Luften. Fra denne Dag førte jeg Dagbog over deres Færd, hvorfor jeg i det følgende vedføjer Datoen.

1. *September.* Jeg kom Kl. 7 Morgen ud til Stedet, hvor jeg havde forladt Fuglene Dagen i Forvejen. H. sad i samme Træ, L. var nede paa Jorden, men fløj lidt efter temmelig højt op i et Træ. Alt Kød fra den foregaaende Dag var ædt. Lidt efter kom H. ned, og jeg saa den meget optaget af noget; det viste sig, at den havde fundet et Humlebo i Jorden. Først iagttog den det meget nøje, derefter begyndte den at bearbejde det med Klørerne omtrent som Hønsene, naar de skraber ihærdigt. Imidlertid kunde den ikke rigtig komme til Bunds i det paa Grund af Trærødder, men det viste dens Evne til at finde sig Føden selv. Ved Hjælp af min medbragte Mad fik jeg lokket begge til mig og fodret og fotograferet dem. Derefter smed jeg H. op i et Træ, da dens Lyst til at vagabondere paa Jorden var stor, og jeg helst vilde have den i Nærheden. Ved 9^{1/2} Tiden tog de begge Solbad ved at sætte sig med Ryggen til Solen og sprede Vingerne ud, noget de ofte havde brugt i Hotelhaven til stor Gene, naar de skulde fotograferes en face. L. kradsede i Jorden forskellige Steder og fløj saa op i et Træ ret lavt. Det var interessant at se, hvor de mange Grene i Træerne generede dem, naar de fløj eller vilde sætte sig. Morsomt var det ogsaa at lægge Mærke til, hvor umuligt det var dem at beregne, hvor de kom hen, naar de fløj. Det var øjensynligt, at L. et Par Gange vilde ned til mig og Maden, som jeg lokkede med, men den fløj for langt og havnede oppe i et andet Træ for først senere at komme ned. Kl. 11 gik jeg hjem og vendte tilbage igen Kl. 12. L. var fløjet hen i et andet Træ højt oppe. H. saa jeg ikke, hvorefter jeg paany forlod mine Venner og kom igen Kl. 3^{1/2}. L. var ikke mere i Træet. Efter at jeg i et Kvarter havde ledt efter den og fløjtet mit bestemte Signal, som jeg havde vænnet dem til i Fangenskabet, kom L. flyvende lige ned til mig fra en ganske anden Kant, end hvor den sidst havde siddet. Jeg gav den lidt Brød, Kartofler og et Stykke Ost, der var til Rest fra min Frokost, og da den endnu ikke var mæt, rev den rask en Rørhat om og aad af den, uden at det dog rigtig syntes at smage den; med Hensyn til Kosten var de jo lidt forvænte. Efter endt Maaltid fløj den et temmelig langt Stykke og satte sig i et Træ. Jeg gik en god Runde for at se efter H., men uden Resultat.

Da jeg kom tilbage, sad L. et andet Sted, hvorfra den lidt efter fløj bort, og det gentog sig nogle Gange, indtil den endelig syntes at være falden til Ro i et ret lavt Fyrretræ, hvor jeg forlod den Kl. 6.

2. September. Jeg mødte i Skoven Kl. 8. Da jeg var kommen lidt ind i Skoven, opdagede jeg H. siddende i et Træ; jeg

kaldte paa den, men den syntes straks ret ligeglad; lidt efter snakkede den dog med mig, idet den knurrede, som de plejede, naar vi hilste paa hinanden, og de glædede sig til Mad. Ved at lokke med Maden fik jeg den til at komme ned, men den betænkte sig længe, inden den kom hen til mig og tog Føden af min Haand. Det glædede mig at se, at den ikke var slet saa dristig som før; thi jeg indsaa, at Faren for dem ligger i deres Dristighed over for Mennesker, som de jo endnu kun kender fra den gode Side. Da der af de italienske Soldater er særlig mange i Byen for Tiden, og de er slemme til at dræbe alle Dyr, især Fugle, kan Hvepsevaagernes Stilling være ret truet. Med Hensyn til at skaffe sig Føde er jeg ikke saa bange for dem, det gaar nok; jeg saa jo, hvor flinke de var til at finde Humleboet etc., saa Sulten skal nok lære dem det, de mangler i den Retning. Da H. havde faaet et rart lille Maaltid, fløj den langt bort, saa jeg tabte den af Syne og derfor gik for at lede efter L. Medens jeg gik og saa efter den, hørte jeg Musevaager skringe

og saa lidt efter 5 kredse i Luften. Da Klokken var 9^{1/2}, gik jeg hen til det Sted, hvor jeg havde givet Fuglene Friheden, hvilket Sted jeg i Fremtiden vil kalde Fodringssted I. Herfra var der et langt Stykke til det Sted, hvor jeg sagde Farvel til L. Aftenen forud. Her satte jeg mig saa til at fløjte efter den, og to Minutter efter hørte jeg Vingesus i Luften, og den fløj lige ned til mig, stillede sig foran mig og baskede med Vingerne og fik saa som Løn et godt Maaltid Mad. Da den omtrent var færdig, spejdede den ivrigt op i Luften, og det viste sig, at der fløj en Duehøg forbi. Efter endt Maaltid og et Hvil i Solskinnet i det grønne fløj den op i et Træ, og jeg gik ned for at se, om jeg kunde finde H. igen. Paa Vejen nedad saa jeg den straks et Stykke derfra, hvor den havde sat sig efter Maaltidet. Den sad og nød Tilværelsen i et Træ lige ved en lille Lysning i Skoven. Klokken var nu 11, og jeg gik ned i en lille Alperrestaurant for at indtage et Maaltid. Medens jeg sad der, drog en Musevaage i ret lav Højde hen over Hovedet paa mig. Kl. 12 vendte jeg tilbage for at se, om H. endnu sad i samme Træ, men det gjorde den ikke, hvilket jo tyder paa, at den allerede har faaet Smag paa den gyldne Frihed.

Fra Luften kom uafsladelig herlige Musevaageskrig, som glædede mig paa Plejebørnernes Vegne. I Løbet af et Kvarter afsøgte jeg uden Resultat de nærmeste Træer og gik hjem. Kl. 3 ankom jeg igen til Stedet, hvor jeg sidst saa H. Jeg saa efter den og fløjtede uden Resultat. Jeg gik saa op mod Fodringsstedet og fløjtede, og L. kom mig i Møde, lidt før jeg kom dertil og fulgte flyvende med derop til. Den knurrede af Glæde og nød igen et Maaltid. Lige da den var færdig, blev den bange for noget, fløj et godt Stykke bort og satte sig i et højt Træ.

3. *September*. Kl. 9 kom jeg til Skoven og gjorde Holdt der, hvor jeg sidst saa H. Jeg fløjtede godt, men H. kom ikke. Da jeg vilde til at gaa op til Fodringssted I, kom L. pludselig sejlene lige ned til mig. Jeg gav den lidt Mad til Belønning og gik derpaa helt op til Fodringstedet, fordi vi ellers vilde staa lige ved Alfarvej. Da jeg fløjtede deroppe, kom den ^{1/2} Minut efter og fik sin Mad. Naar jeg bruger Udtrykkene: »gik op« og »gik ned«, saa er det, fordi Terrænet steg meget op mod Fodringsstedet, og Skoven i det hele taget var meget kuperet. Klokken 5 gik jeg derhen, hvor jeg sidst saa H., og derfra en Tur paa tre Kvarter rundt i Skoven; jeg lod være med at fløjte for

at se, hvordan det vilde gaa, og endte ved Fodringsstedet, hvor jeg satte mig, og i samme Øjeblik kom L. Det begyndte imidlertid at regne; jeg gav ham derfor Maden og gik og overlod ham til sig selv. Paa Hjemvejen saa jeg igen efter H. og fløjtede, men uden Resultat.

4. *September.* Var jeg ikke derude.

5. *September.* Gik jeg op i Skoven ved 4-Tiden, ledte først resultatløst efter H., gik ad en stor Omvej til Fodringsstedet, hvor jeg fløjtede, og øjeblikkelig var L. der og fik sit Maaltid. Gik tilbage og ledte efter H., som ikke var at øjne.

6. *September.* Var jeg i Skoven Klokken 10 og begyndte ret tidligt at fløjte for eventuelt at hidlokke H., som jeg jo ikke havde givet Mad i 3 Dage. Intet Resultat. Da jeg kom lidt længere ind til en stor Lysning, fløjtede jeg stærkt for at hidkalde L. og se den flyve i det aabne Terræn, som jeg havde udset til fremtidigt Fodringssted, og som jeg vil kalde Fodringssted II. Jeg hørte saa dens Glædeskrig i Skoven, og lidt efter kom den flyvende ned til mig, men drejede i sidste Øjeblik af og satte sig i et Træ i Nærheden. Lidt efter fløj den ned til mig, og jeg klappede den og talte venligt til den, men den fløj straks igen. Derefter kom den atter ned, men forlod mig paany. Tredie Gang blev den siddende lige tæt ved mig, og jeg kastede et Stykke Kød hen til den, hvorpaa den kom helt hen til mig og fik mere. Det var interessant at se, hvor sky den var blevet for mig; der var en øjensynlig Forandring til Stede, som glædede mig, da min Hensigt jo var den, hurtigst muligt at bringe dem til at leve deres frie Liv i Overensstemmelse med deres Natur. Da vi havde siddet lidt sammen, fik jeg pludselig Øje paa H. i et Træ i Nærheden og fik den hurtigt lokket ned ved Hjælp af Mad; den nød i høj Grad Maaltidet. Straks var den lidt ængstelig, men efterhaanden gik det, og den blev helt den gamle. De to Fugle lod til at være ganske ligegyldige for hinanden, hvad jeg ogsaa før havde iagttaget; det var mærkeligt nok, da de dog havde været sammen lige fra Fødslen. Jeg havde Vand med til dem i Dag, men ingen af dem drak; det havde de kun gjort en enkelt Gang, medens jeg har set derpaa, men deres Næring var jo ogsaa overvejende vegetarisk. Derimod tog L. et Par Gange Bad i et stort Badekar, medens de var i Hotelhaven. Efter Maaltidet sad de lige ved Siden af hinanden, og jeg gik stille bort for at se at faa dem til at holde sammen.

7. *September.* Jeg gik op i Skoven Klokken 9 til Fodringssted II. Da jeg havde fløjtet nogle Minutter, gav L. sig tilkendt ved Skrig, og noget efter fik jeg Øje paa den og begyndte at lokke den med Føden. Flere Gange fløj den ned mod mig, men bøjede af i sidste Øjeblik, og først efter at have forsøgt otte Gange fløj den ned til mig og fik et lille Stykke Kød, men idet 2 Herrer, der havde ledsaget mig, nærmede sig, blev den bange og fløj. Jeg gik hen i Nærheden af, hvor den satte sig, og fik den igen ned, og den fik et Par Stykker Kød og tre smaa Stykker Rævebov, som jeg havde faaet af en Jæger, der havde skuddt Ræven Dagen forud. Disse slugte den ganske vist, men bagtefter syntes det ikke at smage den; den blev ved at synke og ligesom smage efter; det har nok været en ram Mundfuld. Da jeg havde siddet lidt, nærmede mine Ledsagere sig paany, og L. fløj straks; fremmede vilde den altsaa absolut holde sig paa Afstand fra. Jeg lagde et Par Stykker Kød og gik. H. mener jeg bestemt, at jeg hørte, og det samme gjorde mine Ledsagere, men vi saa den ikke.

8. *September.* Var Klokken 9 i Skoven ved Fodringssted II, hvor jeg Dagen før forlod L. Det Rævekød, jeg havde efterladt i Græsset, var ikke rørt. Fodringssted II var beliggende ved en stor Lysning meget højt i Skoven. Efter at have fløjtet stærkt saa jeg langt borte en Musevaage flyve over Trætoppene. Da jeg vel havde tabt den af Syne, kom L. flyvende lidt foran mig og satte sig i et Træ. Straks efter kom den ned til mig og fik sin Løn; den var meget sulten. Dagen før havde den kun faaet ganske lidt. Da den nu straks kom ned, vilde den jo ogsaa have gjort det, da jeg begyndte at fløjte, men da har den sikkert været langt borte; det tyder jo paa, at den begynder at blive kry paa det. Jeg lagde al Maden foran den og gik et Stykke bort for at se, hvor længe den vilde være om at æde. Da jeg havde ventet et Kvarter, gik jeg tilbage for at snakke lidt med den, men den vilde helst have Madro; den nappede efter Hænderne og bed i mine Bukser, hvad den aldrig før havde gjort. Jeg gik atter et godt Stykke bort; den aad nu ikke mere, men fulgte mig stadig med Øjnene. Efter at have siddet saadan i 10 Minutter, begyndte den at æde igen, men lidt efter skræppede nogle Skovskader frygteligt op og gjorde den bange, saa det varede lidt, inden den tog fat paa Maden igen. Et Par Gange syntes jeg at høre Knurren fra H. i Træerne, men fik ikke Øje

paa den. Da L. havde siddet en lille Time, kom H. pludselig flyvende og satte sig ca. 4 m fra den. Jeg tror ikke, den saa mig, der sad i Skygge under nogle Træer. Der sad den i 5 Minutter, men spankede saa paa sin pudsige Maner forsigtig hen for at æde med. L. ligesom dækkede straks over Føden, men lod dog H. tage fat med. H. var tilsyneladende ikke nær saa sulten, som L. var, da den begyndte, saa jeg haaber, at den, som den ældre, er saa vidt, at den forstaar at finde Føde selv, hvilket jo ogsaa bestyrkes ved, at den ikke var kommet ned paa et tidligere Tidspunkt. Da jeg havde siddet og set paa dem ialt 1 Time og 10 Minutter, gik jeg hen for at underholde mig lidt med dem. H. var aldeles ikke bange, snarere tillidsfuld; den havde dog mere Lyst til at passe sit Maaltid, tog et Stykke Kød og gik lidt fra mig for at æde i Ro, og den aad sindigt og langsomt uden at forsluge sig. I det hele taget er der stor Forskel paa H.s og L.s Temperament; H. er ganske anderledes koldblodig og rolig. L. var efter at have siddet ved Maden 1½ Time (Kødet var meget senet) endnu ikke mæt, og jeg gik saa fra de to ædende Fugle.

9. *September.* Var jeg ikke i Skoven.

10. *September.* Gik jeg op til Fodringssted II, hvor jeg sidst forlod Fuglene. Jeg fløjtede og hørte straks L. svare, og 1 Minut efter kom den og fik sin Mad. Da den lige var begyndt at æde, satte den sig pludselig i Kampstilling med Fjerene rejst, med udspilede Vinger og aabent Næb, og jeg saa da, at H. kom flyvende og satte sig lidt fra os; lidt efter kom den hen og aad med. Jeg gik noget bort fra dem for at lade dem æde i Ro og saa dem lidt efter begge kigge ivrigt efter noget, som viste sig at være en Mand, der gik forbi i Nærheden. Jeg talte lidt med ham om Fuglene og bad ham gaa hen imod dem for at se, hvad de vilde gøre. Da han var ca. 8 m fra dem, fløj L. op, og da han kun var ca. 4 m borte, fløj H. op; saa bad jeg ham gaa lidt bort og gik selv hen til Maden og fløjtede, og straks kom H. og noget efter L., som imidlertid igen blev bange for Manden og fløj op i et Træ. H. blev siddende at æde, og jeg kaldte noget efter L. ned igen. Det var tydeligt at se, at de var bange for den fremmede, og denne lille Tildragelse illustrerede paa en ganske pudsigt Maade, hvor forskelligt de to Fugle reagerede over for Farer. En Gang spejdede de svært efter noget,

og lidt efter kom en Spurvehøg ret lavt hen over vore Hoveder. Efter endt Maaltid fløj de begge op i Træer tæt ved hinanden.

11. September. Klokken 9 var jeg i Skoven et Stykke fra, hvor jeg i Gaar forlod dem. Et Par Musevaager kredsede ret lavt i Luften. Nogle Minutter efter at jeg var begyndt at fløjte, kom H. og satte sig paa Jorden i Nærheden. Lidt efter kom L. ogsaa. L. kom først hen til mig og lige derefter H. Da de var i Gang med at æde, gik jeg hen under nogle Træer i Nærheden. Efter at H. i 40 Minutter og L. i 55 Minutter havde gjort sig til Gode med Maden — jeg maa sige, at Køkkenjomfruen, maaske i Anledning af Søndagen, havde givet mig en mægtig Portion med — var de tilfredse, og jeg besluttede ikke at gaa op i Skoven til dem før efter 3 Dages Forløb. 10 Minutter efter at H. var færdig, fløj den bort, og 15 Minutter efter at L. var færdig, fløj den op i et nærstaaende Træ, men fløj efter mig, da jeg gik ned til et Vandhul i Nærheden, hvori jeg smed Resten af Maden for ikke at forvænne dem. L. satte sig i et Træ lige ved Vandet og snakkede paa sin kendte knurrende Maade ned til mig. Men jeg hørte Lyd lidt nærmere og saa da H. sidde paa en stor Sten i Nærheden af Vandet. Jeg underholdt mig lidt med den og satte mig lige ved Siden af den. Straks efter fløj den ned til Vandet og drak nogle Gange. Jeg troede, at den vilde bade, men det gjorde den ikke. Pludseligt kom et Egern til Syne lige tæt ved mig, og det saa med sin smukke rødbrune Farve nydeligt ud i Solskinnet. Lige efter gik et Par Musevaager skrigende ganske lavt hen over vore Hoveder, og en Sortmejsje var nede at drikke Vand, saa der manglede ikke Liv i Skoven. Tre Personer gik forbi, og især L. blev meget urolig og var lige ved at flyve. Lidt efter hørtes atter Musevaagernes Skrig, og jeg glædede mig over, at H. og L. havde Selskab, selv om det kun var Fætre. H. sad stadig paa Jorden ikke langt fra Vandet og L. i Træet lige ved, og jeg gik hjem efter det morsomme 2 Timers Besøg i den henrivende kuperede Skov med de store Lærketræer og den enestaaende Luft; Skoven ved Cortina og denne By med Omgivelser er noget af det dejligste, man kan tænke sig, idet Dolomiterne viser sig til alle Sider, saa saare man er ude af Skoven, eller en Lysning aabner fri Udsigt.

Jeg havde ikke behøvet at tage Beslutningen om at lade Fuglene være alene i tre Dage, thi den 12. September blev jeg

syg og kom ikke mere i Skoven, saa jeg desværre mangler en rigtig Afslutning paa Æventyret, som jeg helst vilde have set endt med, at Fuglene ikke vilde komme ned til mig. Men jeg tror absolut, at de var i Stand til at klare sig, og at de i Løbet af de nærmeste Dage vilde have betragtet mig som Luft, selv om de selvfølgelig endnu længe vilde kunne huske mig. Men jeg er helt sikker paa, at de var ret selvstændige, hvilket jo var mit Maal. Et Par Bekendte i Cortina har jeg senere spurgt, om de havde hørt eller set noget til mine to Venner, men det havde de ikke. Nu lever jeg i Haabet om en Gang før eller senere gennem Lederen af Institutet i Salzburg, Dr. Tratz, at høre fra mine Plejebørn Nr. 899 og 900, der var et Par let omgængelige og interessante, morsomme og kloge Fugle at leve sammen med. Jeg har ofte sendt dem en venlig Tanke, naar jeg siden har været paa Ekspedition i Naturen, det herligste af alt.

